

A collection of historical artifacts is displayed on a light-colored surface. On the left, a portion of a chessboard with a checkered pattern and several chess pieces is visible. Next to it are two ornate medals: one with a red ribbon and a white star, and another with a blue ribbon and a white star. A small, round compass is located at the bottom left. In the center, a pair of spectacles with round lenses and thin metal frames is shown. The text is overlaid on the right side of the image.

EUROOPPALAINEN IHMINEN

ITSEVALTIUS
BAROKKI
ROKOKOO

ANEET

- ◆ Pyhimykset olivat eläneet synnittömän elämän ja pääsivät siksi ohi **kiirastulen** suoraan taivaaseen.
- ◆ Pyhimyksiltä yli jäänyt **hyvien töiden varasto** oli katolisen kirkon omaisuutta.
- ◆ Kirkko myi näitä hyviä töitä nimellä **ANE**.
- ◆ Niillä ihminen saattoi ”lyhentää syntilistaa” eli **lyhentää aikaansa kiirastulessa**.
- ◆ *”Kun raha kirstuun kilahtaa, niin sielu taivaaseen vilahtaa.”*

KATOLISEN KIRKON EPÄKOHTIA:

1. Kiirastulioppi
2. Anekauppa
3. Simonia (virkojen myynti)
4. Kirkon johtajien maallisuus ja tuhlailu
5. Avignonin vankeus
6. Suuri skisma
7. Ristiretkien epäonnistuminen

USKONPUHDISTUS

- ◆ **Luther** Saksassa: 95 teesiä katolista kirkkoa vastaan (1517)
- ◆ Edeltäjiä: Jan **Hus**, **Erasmus** Rotterdamilainen
- ◆ Paavi ei suostunut uudistuksiin → Luther perusti uuden uskonnon → **protestantit**
  - Protestoida = vastustaa
- ◆ Uusi uskonto kiinnosti kuninkaita, koska se teki **hallitsijasta kirkon päämiehen.**
- ◆ Muita uskonpuhdistajia: **Calvin** ja **Zwingli**

KATOLINEN VASTAISKU

- ◆ **Jesuiittajärjestö** perustettiin taistelemaan harhaoppeja (mm. protestantteja) vastaan
  - ◆ ”Puhdasoppisuuden aika”
  - ◆ Noitavainot
  - ◆ Eurooppa jakautui:
    - *pohjoinen protestanttinen osa*
    - *eteläinen katolinen osa*
    - *itäinen ortodoksinen osa*
- Uskonsodat

ITSEVALTIUS

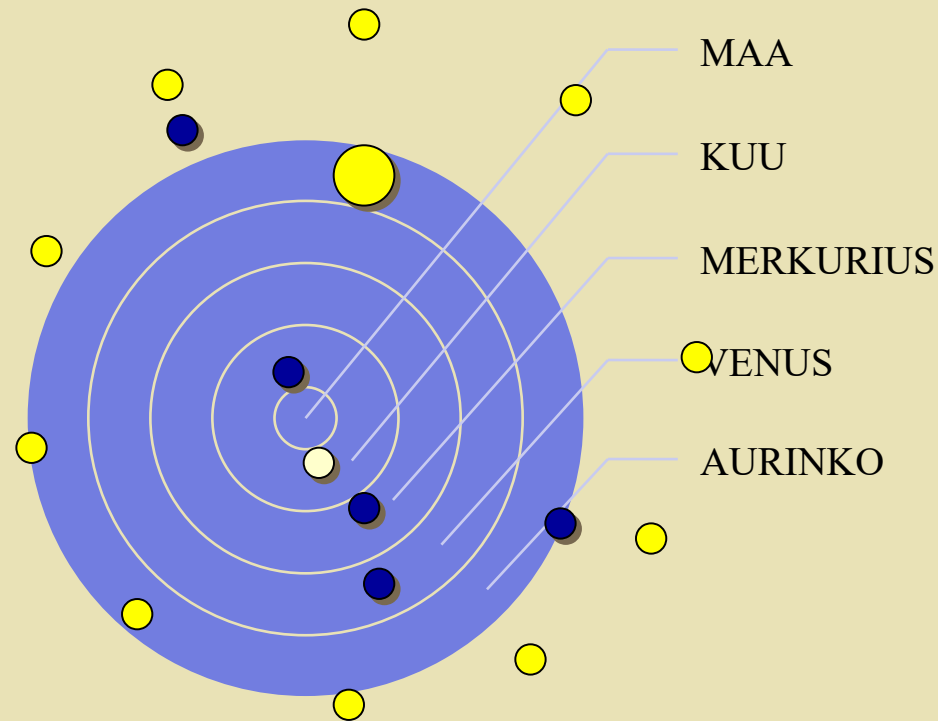
- ◆ Feodalismi murtui uuden ajan alussa
  - ◆ Rahatalous voimistui
  - ◆ Kuninkuus perinnölliseksi
  - ◆ Ritariarmeijan tilalle palkka-armeija
- Kuninkaan valta kasvoi
- ”Valtio syntyi uudelleen”

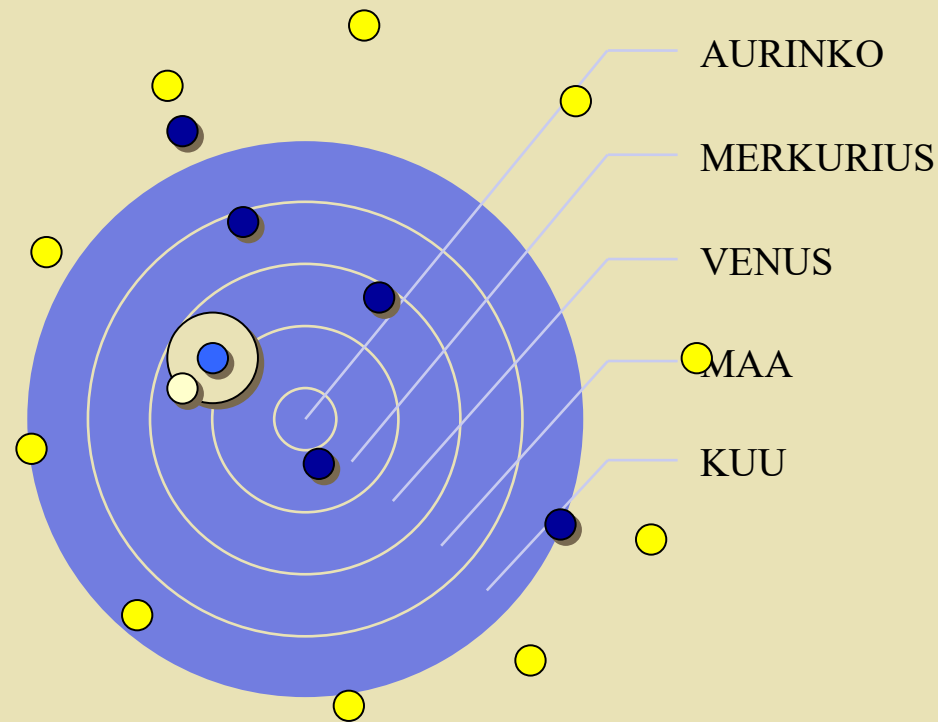
TIETEEN SUUNTAUKSIA

- ◆ **Empirismi** (Francis Bacon)
  - Käytännönläheistä, kokeisiin perustuvaa
- ◆ **Rationalismi** (Rene Descartes)
  - Teoreettista, järkeen perustuvaa
- ◆ Tähtitieteessä **heliosentria**
  - Kopernikus, Kepler, Galilei
- ◆ **Newton: Principia**
  - Kokosi edeltäjiensä tutkimustulokset yhteen
  - Huipentuma: **yleinen painovoimalaki**
  - Mekanistinen käsitys maailmankaikkeudesta
    - ennustettavuus

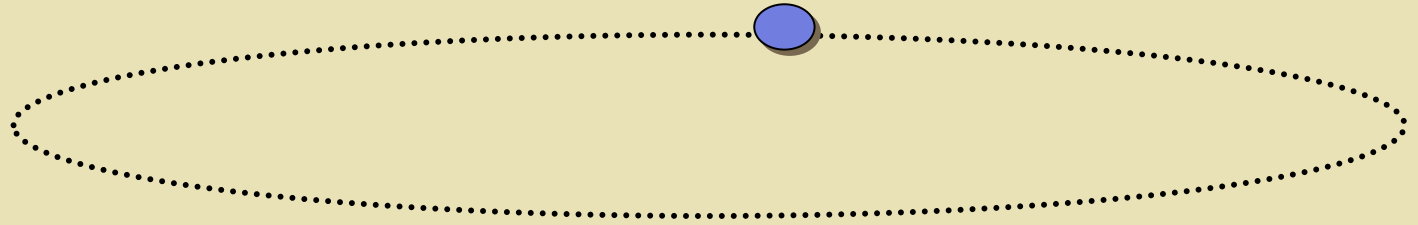
Luonnontieteellinen maailmankuva syntyy Ptolemaioksen maailmankuva

Luonnontieteellinen maailmankuva syntyy Kopernikuksen maailmankuva

Matemaattinen todistelu

- ◆ Nikolaus **Kopernikus** (1473–1543) väitti **Auringon** olevan kaiken keskus
- ◆ Tyko **Brahe** (1546– 1601) laski planeettojen **ympyräradat** onnistumatta sovittaa ne yhteen
- ◆ Johannes **Kepler** (1571–1630) onnistui kun laski radat **ellipsin** muotoisiksi

- ◆ Galileo **Galilei** (1564–1642) löysi kaukoputkellaan Saturnuksen renkaat, Auringon pilkut ja Jupiterin kuut
- ◆ **kirkko** pakotti Galilein **perumaan** väitteensä ja määräsi hänet loppuiäksi kotiarestiin
- ◆ **vanha maailmankuva** mureni löytöjen voimasta

BAROKKI (1600-LUKU)

= ”Vääristynyt, liiallinen”

- ◆ Kirkoissa korosti Jumalan suuruutta
  - Vastaisku uskonpuhdistukselle
  - Mielikuvitukseen vetoamalla houkuteltiin ihmisiä takaisin katoliseen kirkkoon
- ◆ Itsevaltiuden ajan taidetta
  - Korosti hallitsijan mahtia

BAROKIN PIIRTEITÄ

- ◆ ”Ylitsevuotavaa”
- ◆ **Dramaattista / tunteisiin vetoavaa: valon ja varjon vaihtelu, vastavärit**
- ◆ **Muotojen runsaus: paljon kaikkea**
- ◆ **Mahtipontista, pöyhkeilevää**
- ◆ **Voimakas liikevaikutelma**
- ◆ **Rikkoi klassisia kauneusarvoja**
- ◆ **Tyypillistä: avointa tilaa jäljittelevä kattomaalaus**

ROKOKOO (1700-LUKU)

- ◆ Nimi tulee simpukasta, joka oli tyylille tyypillinen koriste
- ◆ Vastareaktio barokin raskaudelle
- ◆ Syntyi Ranskassa
- ◆ Englannissa: Chippendale

ROKOKOON PIIRTEITÄ

- ◆ **Maallista, eroottistakin**
- ◆ Hienostuneisuus
- ◆ **Keveys, sirous**
- ◆ **Luonnon ihailu**
- ◆ **Paimenromantiikka**
- ◆ Vaaleat, pehmeät värit
- ◆ Kiinalaisten esineiden jäljittely
- ◆ Yläluokan joutilaan elämän kuvausta

ROKOKOO SISUSTUKSESSA

- ◆ Soikeat taso- ja peilipinnat
- ◆ Simpukkakoristeet
- ◆ Sirot huonekalut
- ◆ Pehmeät värit
- ◆ Koriste-esineet